

Fransk journalist får miljøpris i Stavanger

Marie-Monique Robin.

Visste du at det i Stavanger deles ut en pris til miljøbevisste kvinner? Rachel Carson-prisen går i dag til Marie-Monique Robin, som har satt fokus på hvordan genmanipulasjon av matvarer truer naturens balanse.

«**MENNESKER HAR RETT TIL** å vite hva de spiser», er bare en av problemstillingene Marie-Monique Robin tar opp i sin bok «The World According to Monsanto». Den franske journalisten, født i 1960, er hedret for sitt engasjement i miljøet og sitt mot til å stille samfunnskritiske spørsmål. «The World According to Monsanto» setter lys på det amerikanskbaserte multinasjonale selskapet Monsantos bruk av genmodifisert korn i matproduksjonen. Boka tar for seg hvordan internasjonale selskaper er i ferd med å overta kontrollen over den globale matproduksjonen og genmanipuleringen, og hvilke konsekvenser genmodifisering av såkorn medfører.

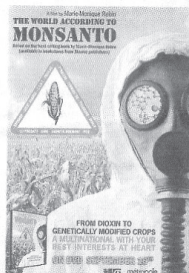
ROBINS ARBEID åpner også dørene inn til bøndernes liv som lever under genprodusentenes makt. Produsentene leier jord av bønderne, men «eier» såkornet, slik at bønderne mister kontroll over egen matproduksjon og retten til å heste såkorn av egen avling. Gjennom «The World According to Monsanto» trekker Robin fram hvordan de store internasjonale selskaper kynisk fratar enkeltmennesket innflytelse over egen ernæring, samt eget liv og helse.

– Selskapet Monsanto behandler korn ved å sette inn gen som er motstandsdyktige mot giften i sprøytemiddelet Roundup. Åkrene blir sprøytet med Roundup slik at ugress dør. Men selv om kornet klarer seg, forteller Robin at de langsigtede skadevirkninger av denne typen genmodifikasjon ikke er tilstrekkelig kartlagt, sier styreleder for Rachel Carson-prisen, Kari N. Helliesen.

– Marie-Monique Robin viser at utviklingen av giften er «skreddersydd» til dis-

«Jeg ble journalist for 25 år siden av to grunner: For å forsvare miljøet og menneskerettighetene.»

Marie-Monique Robin, prisvinner

Marie-Monique Robin har gitt ut boka «The World According to Monsanto».

se plantene for å redusere skader fra insekter og sykdom. Men resultatet er at bønder mister råderetten over egen avling når giftstoffet kun kan skaffes gjennom genprodusentene selv, sier hun.

PRISKOMITEEN for Rachel Carson-prisen er spesielt fascinert over dobbeltmoralen den franske journalisten framhever i «The World According to Monsanto».

– Såkorn som er genetisk endret, blir som nevnt motstandsdyktig mot giftstoffene, men konsekvensene er at bønderne i den tredje ver-

den blir kontrollert av disse produksjonsselskapene, forteller Helliesen.

I Europa er det et krav om at genmodifisert mat skal være merket. I USA er det ingen slike regler.

MARIE-MONIQUE ROBIN arbeider for fri og uavhengig forskning. I «The World According to Monsanto» forteller hun om hvordan innsynet i bedriftens genproduksjon skjermes, da Monsanto har egne forskere.

Robins bok ble en bestselger, og i dag er boka utgitt på 10 forskjellige språk. I mars 2008 ble dokumentarfilmen med samme tittel som boka vist i Frankrike.

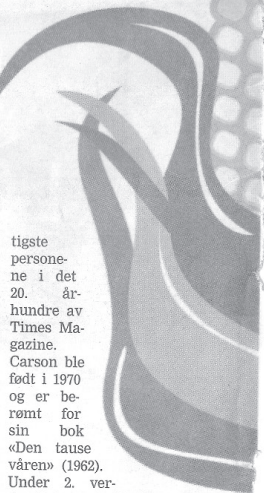
Den selvstendige journalisten, forfatteren og filmskaperen har vunnet flere priser for sine tidligere samfunnskritiske bøker. Hennes avsløringer har skapt en verdensomfattende bølge av skepsis mot genmanipulerte organismer.

I dag kommer Marie-Monique Robin til Stavanger og mottar Robin et honorar på 50.000 kroner og bronsetatuetten «Skarven».

RACHEL CARSON, som miljøprisen har fått navn etter, er kåret til en av de 100 vik-

tigste personene i det 20. århundre av Times Magazine. Carson ble født i 1907 og er berømt for sin bok «Den tause våren» (1962).

Under 2. verdenskrig utviklet kjemiindustrien sprøytemiddelet DDT, som ble brukt i jordbruket i 1950 og 60-årene. Carson så hvilke bivirkningene giftene hadde på miljøet, og etter en hard kamp fikk hun

tekst :
man kit tsvi
miljø

Kari N. Helleisen, styreleder for Rachel Carson-prisen.

Rachel Carson-prisen

Rachel Carson-prisen ble opprettet av tre Stavanger-kvinner, Else Olsen, Brit Skjærvø og Venke Helene Thorsen i begynnelsen av 1990-tallet. Hvert annet år deles prisen ut i Stavanger til en norsk eller utenlandsk kvinne som har gjort en innsats for miljøet.

TIDLIGERE PRISVINNERE:

- 1991: Sidsel Mørck
- 1993: Bergljot Børresen
- 1995: Annie Grieg
- 1997: Berit Ås
- 1999: Theo Colborn
- 2001: Renate Künast
- 2003: Åshild Dale
- 2005: Malin Falkenmark
- 2007: Sheila Watt-Cloutier

Kongressen til å forby giftstoffet DDT. Carsons arbeid gjorde mennesker oppmerksom på skadevirkningene av kjemikaliebruk. I dag er hun kalt for den moderne hvin kalt for den moderne miljøbevegelsens mor.

ÅRET VAR 1989 da professor Berit Ås holdt et foredrag i Stavanger om økosystemer der hun nevnte miljøaktivisten Rachel Carson, et navn svært få av tilhørerne tidligere hadde hørt om. Ås bestemte seg da for å opprette Rachel Carson-fondet, hvor pengene fra fondet skulle deles ut til prisvinnere. Berit Ås, Sidsel Mørck og Åshild Dale, ha en paneldebatt i bystyresalen i Stavanger på Verdens Miljøvernndag, 5. juni.

man.kit.tsvi@aftenbladet.no

(Foto: Shutterstock)

retro

Fredselskende War

«The world is a ghetto» er ikke bare en strålende tittel. Det er også et stykke strålende musikk.

Det amerikanske funkensemblet War sendte ut «The world is a ghetto» som sitt tredjealbum mot slutten av 1972. Og godt hjulpet av suksessen til førstesinglen «Cisco is a friend of mine» gikk albumet til topps på Billboard-lista i februar 1973. Utgivelsen endte som den mestselgende amerikanske albumutgivelse det året.

Det til tross: I dag er War på det nærmeste glemt. I alle fall her i Europa, hvor bandet aldri tok helt av. Kanskje ikke så rart. Uttrykket er erkeamerikansk. Lange funklåter med til dels kraftig improviserte partier og tekster som i betydelig grad reflekterte USA-spesifikke sosiale forhold, vant neppe gehør blant visesyngende anti-EEC-ere og trauste countryelskere i Norge.

«The world is a ghetto» er ingen hissig utgivelse. War kaster seg ikke ut i krigen. War heller ikke bensin på de allerede flammende bålene i de amerikanske storbyene. Tvert imot.

War
«The world is a ghetto»
(United Artists/Rhino)
Utgivelsesår:
1972

War preiker det motsatte av hva navnet burde indikere: Gjennom de seks låtene – to av dem over ti minutter lange – vinkler bandet på det positive: på håp og samarbeid, og minner om at vi alle er i samme båt. Tittelsporet «The world is a ghetto» tydeliggjør det siste.

Men sterkest musikalsk er den nesten hypnotisk duvende «Four cornered room». Samspelet de 11 musikerne imellom er nydelig; bass, gitar, trommer, flasketlir, munnspill, perkusjon, orgel med mer glir vakkert sammen. War oppnår i praksis akkurat hva det preiker: Samspill og samarbeid. Ingen av musikerne insisterer på egotripping, alt skjer kollektivt. Det er samhandling i alle ledd. Drillo ville ha felt tårer – om han bare hadde vært interessert i musikk.

War ble etablert i solvarme Long Beach, California, i 1969. Men allerede 1962 møttes gitaristen Howard Scott og trommeslageren Harold Brown i R&B-bandet The Creators. Så skjedde det snåle: I 1968 dukket den tidligere Animals-sjefen Eric Burdon opp, ga bandet som på dette tidspunktet het The Moby Dick Band, navnet «The World Is a Ghetto» kom året etter.

Kynikerne vil muligens finne det underliggende håpet og optimismen på «The world is a ghetto» naivt og patetisk. Dem om det. War tar utgangspunkt i musikken som positiv og livsbejænde kraft. Det merkes også i dag – 36 år etter.